

สรุปการวิจัยและขอเสนอแนะ

จากการศึกษาจิตรกรรมฝาผนังจีนประเภททิวทัศน์และภาพธรรมชาติในสมัยราชวงศ์ซ่ง เติ้งปรีชญา พบว่าแนวความคิดทางศาสนาและปรัชญาจีน เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดทิศทาง และคุณลักษณะของจิตรกรรมประเภทนี้

พัฒนาการทางความคิดปรัชญาอันสำคัญยิ่งในสมัยราชวงศ์ซ่งคือ การสังเคราะห์แนวความคิดทางปรัชญาของตางสำนัก เขาควยกัณ อันไคแก ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อและนิกายเซ็น การประนีประนอมหลักปรัชญาของสำนัก เหล่านี้ เขาควยกัณก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ขึ้นกับจิตรกรรมจีนในสมัยนั้นอย่างมากมาย กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงจาก เคมิในสมัยราชวงศ์ถังที่เคยนิยมวาดภาพพระโพธิสัตว์ อัน เนื่องจากได้รับอิทธิพลและแรงบันดาลใจจากศาสนาพุทธที่กำลังรุ่งเรืองอย่างสูงสุดอยู่ในช่วงเวลานั้น กลายมาเป็นถนารนิยมวาดภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติ ทั้งนี้ เนื่องจากสายสัมพันธ์ร่วมกันของลัทธิปรัชญาเหล่านี้ที่ปรากฏอยู่ในจิตรกรรมประเภทนี้มีลักษณะธรรมชาตินิยมสูง โดยเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ โดยถือว่า มนุษย์ เป็นเพียงส่วนประกอบที่ทำให้ธรรมชาติสมบูรณ์ขึ้น

นอกจากนี้ การแพร่หลายของแนวความคิดทางจักรวาลวิทยาในสมัยนั้นโดยผ่านทางกระบวนการฟื้นฟูลัทธิขงจื้อใหม่นั้น มีส่วนเป็นอย่างมากในการสร้างแรงบันดาลใจให้จิตรกร เกิดความสนใจในฉากภูมิประเทศ รวมทั้งการแสวงหาความสลับซับซ้อนของธรรมชาติอันกว้างใหญ่ไพศาล จึงเกิดการนิยมวาดภาพทิวทัศน์กันอย่างแพร่หลายและสามารถบรรลุถึงจุดแห่งความสมบูรณ์ถึงขีดสุดในสมัยนั้น

แนวความคิดที่สำคัญที่สุดที่มีร่วมกันของหลักปรัชญาทั้งสามสายในภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติจีนคือ ความเชื่อทางอภิปรัชญาของจีนที่ว่า จิตและวัตถุไม่อาจแยกออกจากกันได้ อัน เป็นสภาวะการเข้าถึงสัจจะของจิตรกรจีน หลักการดังกล่าวนี้ทำให้ภาพทิวทัศน์

และภาพธรรมชาติ เป็นวัฒนธรรมจีนจีนสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของธรรมชาติ เรื่อง
 สัจจะตามความหมายของปรัชญาจีน กล่าวคือ สัจจะอัน เกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติอย่างไม่
 อาจแยกจากการใด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า บุคคลจะรู้ตระหนักถึงสัจจะหรือ เข้าใจสัจจะ
 ตามนัยของปรัชญาจีนได้ อย่างแท้จริงก็ต่อ เมื่อมีประสบการณ์การ เข้าถึงสัจจะด้วยตนเอง
 นั่นคือการหยั่ง เห็นถึงความ เป็น เอกภาพของจิตและวัตถุ ซึ่งคือสรรพสิ่งทั้งหลายในจักรวาล
 นั้นเอง หากปราศจาก เงื่อนไขคือความประสานกลมกลืน เป็นหนึ่ง เกี่ยวกันระหว่างจิตและ
 วัตถุแล้ว เราก็มีอาจหยั่ง ทะลุถึงสัจจะใด

ความคิด เรื่องนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญของทฤษฎีสุนทรียศาสตร์จีน อันหมายถึง ทฤษฎี
 การแสดงออกของจีน ซึ่ง เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางศิลปะโดยตรง กล่าวคือ ขณะ
 วาดภาพ จิตรกรได้เข้าถึงสภาวะที่รู้สึกได้ว่าสิ่งแวดล้อมภายนอก อันใดแก่ พู่กัน หมึก
 มือที่จับพู่กันและกระดาษหรือไหมประสานกลมกลืน เป็นหนึ่ง เดียวกันกับจิตของเขา สมมติฐาน
 ทางอภิปรัชญาที่สามารถมอง ควบแน่นมุมทางญาณวิทยา ภาววิทยา จริยธรรมและศาสนาตาม
 ความหมายของปรัชญาจีนควบ เช่นกัน สภาวะเช่นนั้น ทางญาณวิทยาถือว่าเป็นสภาวะที่เกิด
 ญาณหยั่งรู้ถึงสัจจะ เรียกว่า ญาณหยั่งรู้ทางอชฌัตติกญาณ ซึ่งเป็นสภาวะที่เกิดการประสาน
 กลมกลืน เป็นหนึ่ง เกี่ยวอย่างแยกจากกันมิมีใคร ระหว่างผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้ หากตีความตามแง่มุม
 ทางภาววิทยาจะหมายถึง จักรวาลย่อยหรือตัวตนของจิตรกรประสานกลมกลืน เป็นหนึ่ง เกี่ยวกัน
 กับจักรวาลใหญ่หรือธรรมชาติ ส่วนทางจริยธรรมนั้น การวาดภาพก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยะ
 เชิงปฏิบัติคือความ ก้าวคือ สภาวะการหยั่งรู้ถึงความจริงขณะวาดภาพก่อให้เกิดความสงบ
 อย่างล้ำลึกขึ้นในจิตของผู้วาด การวาดภาพแต่ละครั้ง จึงถือได้ว่าเป็นการ ชัด เกลาจิตใจของผู้
 วาดสู่หนทางแห่งความสงบและสันติมากยิ่งขึ้น

ที่สำคัญคือ จิตรกรและนักวิจารณ์ศิลปะเขียนในสมัยราชวงศ์ซ่ง เห็นว่า
 ประสบการณ์ทางศิลปะ ดังกล่าวมานี้ เป็นสิ่ง เกี่ยวกันกับประสบการณ์ทางศาสนา สภาวะ
 การหยั่งรู้ถึงความ เป็น เอกภาพของสรรพสิ่งคือ ประสบการณ์อัน เรนลับในการ เข้าถึงความจริง
 ซึ่งนำสันติสุขถาวรหรือความสงบถาวรมาให้ และวิถีแห่งการวาดภาพก็ได้รับการยอมรับจาก
 หมู่อจิตรกรและนักวิจารณ์ศิลปะในสมัยนั้นว่าคือ การทำสมาธิอย่างหนึ่ง

อุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดภาพ อันใดแก่ พู่กันจีน หมึกจีน กระดาษสาและ
 ไหมจีน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นตามพัฒนาการของอารยธรรมจีนอันสั่งสมมาแต่อดีตกาล

และไค่คงความ เป็น เอกลักษณ์ประจำชาติจีนนั้น เมื่อมาประกอบเข้ากับแรงบันดาลใจจากแนวความคิดปรัชญาจีนที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติในรูปลักษณะของศิลปะจีนขึ้น สิ่งสำคัญประการแรกสุดที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นศิลปะจีนที่แตกต่างไปจากศิลปะชาติอื่น ๆ คือ การเว้นช่องว่างในภาพ ซึ่ง เริ่มกลายเป็นธรรมเนียมของการวาดภาพในสมัยราชวงศ์ซ่งนี้เอง การเว้นช่องว่างในภาพ เกิดจากการ เน้นความเรียบง่ายและการ เน้นลายเส้นพ่นที่วาดอย่างตอ เมือง เค็ดซาคและมีพลัง เพียงครั้งเดียว โดยไม่มีการวาดซ้ำหรือวางขึ้นก่อนดัง เช่นหลักการวาดภาพโดยทั่วไป ช่องว่างในภาพเกิดขึ้นโดยจุดประสงค์ที่จะ เสนอความคิดอัน เป็นอิสระแก่ผู้ดูหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีจุดมุ่งหมายที่จะ กระตุ้นให้ดูภาพ เกิดจินตนาการกว้างอันกว้างไกลขึ้นได้เองหลังจากดูภาพ เขียนนั้นแล้ว มิได้มีจุดประสงค์ที่จะหยิบยื่นทัศนคติหรือความคิดที่ตายตัวอย่างใดอย่างหนึ่งให้ดูภาพ การสื่อความหมายทางปรัชญาและศาสนาของภาพ เขียนประเภทนี้จะเป็นการ เสนอหรือกระตุ้นให้เกิด ความรู้แก่ผู้ดูมากกว่าการให้ความรู้โดยตรง

นอกจากนี้ หลักปรัชญาของภาพ ซึ่งถ่ายทอดผ่านอุปกรณ์การวาดภาพแบบจีนจะ สื่อความหมายใน เรื่องหลักแห่งการประสานกลมกลืนระหว่างสิ่งตรงข้าม ซึ่งมีรากฐานความคิดมาจาก เรื่องหยินและหยางหรือสวรรค์และดินของจีนได้เป็นอย่างดี โดยสื่อผ่านความมืดและความสว่างของหมึกดำและความอ่อนช้อย ความเค็ดซาคของการใช้พู่กันจีน หลักการประสานกลมกลืนระหว่างสิ่งตรงข้ามที่ปรากฏในภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติในสมัยราชวงศ์ซ่งนั้นคือ มโนธรรมศน์ เรื่องจิตและวัตถุ ซึ่งเป็นความหมายเดียวกันกับ เรื่องลี้จจะและปรากฏการณ์ผู้และสิ่ง ที่ถูกรู มนุษย์และธรรมชาติ ความเป็นอวัถวิสัยและความเป็นวัถวิสัย เพียงแต่ มองในแง่มุมที่แตกต่างกันออกไป

แต่ เนื้อหาสาระที่สำคัญ เหล่านี้ เมื่อสื่อผ่านรูปแบบของภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติ นั้นมีข้อจำกัดอุปสรรคที่ทำให้ผู้ดูภาพไม่อาจ เข้าใจหรือรับรู้ความ เชื่อดังกล่าวนี้นเท่าที่ควร ข้อจำกัดดังกล่าวนี้คือ

1. ในแง่คุณสมบัติของผู้ดู การ เข้าใจความหมายของภาพใดอย่างล่องแทหรือ ไม่นั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติทาง จริยะของผู้ดูด้วย ผู้ดูต้องมีประสบการณ์ในการ แสวงหาสัจจะ เช่น เดียวกันกับจิตรกรผู้วาด

2. ในแง่การถ่ายทอดหรือการแสดงออกถึงความ เป็น เอกภาพหรือสัจภาวะใน จิตของผู้นั้น จิตรกรสามารถแสดงออกได้ เพียงความรู้สึก อารมณ์และประสบการณ์ของ สภาวะนั้น ผู้ดูคงอาศัยจินตนาการของตนเองไป ในการที่จะพยายามหยั่งทะลุถึงความ หมายของภาพ ในแง่ก็คือสิ่งที่ ฟง หยุ หลาน เรียกว่า การเสนอ มิใช่การบรรยาย อย่างตอ เนื่อง เหมือนกับกับการสื่อควาภาษา การ เสนออาจกระตุ้นให้เกิดการหยั่งรู้ถึง มโนทัศน์หรือความคิดที่จิตรกรต้องการสื่อได้ แต่มีอาจให้รายละเอียดอย่างเป็นระบบ เช่น เกี่ยวกันกับในตำราได้ ภาพพิพจน์และภาพธรรมชาติจึงไม่อาจให้ความรู้ทางปรัชญา ได้ เพียงแต่สะท้อนมโนทัศน์ทางปรัชญา ซึ่งในแง่ก็คือ อิทธิพลของความคิดปรัชญา อันใด เคนทีแห่งกรีกมีอยู่ในงานจิตรกรรมประเภทนี้

นอกจากนี้ เมื่อจิตรกรแสดงออกถึงสัจภาวะด้วยการวาดภาพนั้น อาจกล่าว ได้ว่า เป็นการสนองตอบและระบายความรู้สึก ความประทับใจของเขาให้ เปิด เผย เป็น ที่ประจักษ์แจ้ง ในช่วง เวลานั้น เขามีได้คำนึงว่าจะแสดงออกอย่างไรดี ถึงจะให้ผู้นักภาพ สามารถเข้าใจสิ่งที่เขาคงต้องการจะสื่อได้ ทั้งนี้เพราะ จุดประสงค์ของเขาคือต้องการ บันทึกสภาวะจิตซึ่งกำลังมีประสบการณ์ในการ เข้าถึงสัจจะให้ เท้าทันก่อนที่แรงบันดาลใจนั้น จะดับวูบลง ทั้งนี้เพราะญาณพิเศษหรือประสบการณ์การ เข้าถึงสัจจะนี้เป็นสิ่ง เกี่ยวที่มัก ขึ้นชั่วคราวแล้วจางคลายไป ทั้งนี้จุดประสงค์ของการวาดภาพคือ การบันทึกสภาวะจิต . หัวขนะของผู้นั้น ซึ่งแตกต่างกับจุดประสงค์ของการ เขียนตำราปรัชญาที่เขียนขึ้น เพื่อ ถ่ายทอดความคิดทางปรัชญาอย่าง เป็นระบบและให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ถก

แต่ข้อดีของการแสดงออกด้วยวิธีแห่งการวาดภาพก็มีอยู่เช่นกัน กล่าวคือ ธรรมชาติของสัจจะหรือประสบการณ์ทางอภิปรัชญาอันมีอาจอธิบายให้ เป็นที่เข้าใจได้ ด้วยภาษา แต่ด้วยสื่อของทุกอันและหมึกคำสามารถตอบสนองการแสดงออกถึงสิ่ง เหล่านี้ได้ อย่างทันทีทันใด โดยตรงและมีประสิทธิภาพมากกว่าการสื่อด้วยภาษาซึ่งสามารถอธิบายได้ เพียงทางอ้อมเท่านั้น

ขอ เสนอแนะ

เนื่องจากงานวิจัยด้านจิตรกรรมจีนเชิงปรัชญา ยัง ไม่มีผู้ใดเคยวิจัยหรือให้รายละเอียด ขั้นพื้นฐานมาก่อน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึง เน้นที่ความ เข้าใจสาระของจิตรกรรมจีนประเภท

ทิวทัศน์และธรรมชาติและปรัชญาที่แฝง เร้นอยู่ในงานจิตรกรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของ การเข้าใจความหมายของจิตรกรรมประเภทนี้ และเป็นการยืนยันว่าจิตรกรรมประเภทนี้ พากพิงถึงหลักปรัชญาหรือทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ของจีนตามที่ควิเคราะห์มาจริง ฉะนั้น เนื้อหาส่วนใหญ่จึง เก็บไปควยหลักฐานยืนยันความจริงข้อนี้ นั่นคือ วาทะของจิตรกรและ นักวิจารณ์จิตรกรรมจีน

เงื่อนไข เหล่านี้ทำให้ยูเขียนมีอจกาวดวงฐการชี้ให้เห็นและการวิพากษ์ถึงปัญหา และจุดค้อยของทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์หรือทฤษฎีการ แสดงออกของจิตรกรรมจีน ซึ่งยูเขียน คีความมีอยู่มาก ฉะนั้นยูเขียนหวัง เป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยชิ้นนี้จะ เป็นขอมูลพื้นฐาน เพื่อการ เขาสู่การวิจัยปัญหาทางสุนทรียศาสตร์ของจิตรกรรมจีนอย่างละ เอียดและลึกซึ่งต่อไป เพื่อ ขยายขอบ เขตความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ของทางตะวันออกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

